

**Program početne obuke
za novoimenovane tužioce (generacija XI)
2024/2025**

Ovaj program obuke je odobrio Upravni Savet Akademije Pravde. 17. oktobar
2024. godine

Objavljeno od Akademije Pravde

© AP 2024, Sva prava zadržana. Sadržaj ovog materijala može se koristiti u obrazovne i nekomercijalne svrhe pozivajući se na AP kao izvor. Reprodukovanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik objavljivanja bez saglasnosti AP je zabranjeno.

Tabela sadržaja

1. Uvod.....	5
2. Glavni ciljevi programa obuke.....	5
3. Pravni osnov.....	6
4. Metodologija izrade programa obuke.....	6
5. Struktura i sadržaj PPO.....	6
5.1 Namera za kvalifikaciju.....	6
5.2 Struktura PPO.....	7
5.3 Sadržaj PPO.....	9
5.3.1 Deo teorijske obuke.....	10
5.3.2 Deo praktične obuke.....	10
5.4 Program obuke u nesudskim institucijama.....	11
5.5 Simulacija suđenja.....	11
6. Procena.....	11
6.1 Primer ocenjivanja od strane trenera.....	12
6.2 Obrazac za evaluaciju mentora.....	12
7. Kalendar i raspored obuke.....	21
8. Program Početne obuke za generaciju XI 2024/2025 za novoimenovane tužioce.....	21
9. Nastavni plan i program za generaciju XI (2024-2025).....	23
9.1 Nacionalni i međunarodni pravni poredak.....	23
9.1.1 Ustavna pravda u odnosu na pravosudni i tužilački sistem.....	23
9.1.2 Međunarodna pravna saradnja u krivičnim stvarima.....	23
9.1.3 Pravo Evropske Unije.....	24
9.1.4 Evropska konvencija o ljudskim pravima i slobodama.....	25
9.2 Krivični zakonik Republike Kosova.....	25
9.2.1 Krivični zakonik – Opšti deo.....	25
9.2.2 Krivični zakonik –Posebni deo.....	26
9.2.3 Sajber kriminal.....	27
9.2.4 Kaznena politika.....	27
9.3 Zakonik o Krivičnom postupku.....	28
9.3.1 Krivična prijava.....	28
9.3.2 Posebne istražne mere.....	28

9.3.3 Pokretanje formalne istrage i krivični postupak	29
9.3.4 Žalbeni postupak i odlučivanje u Apelacionom tužilaštvu	29
9.3.5 Mere da bi se obezbedilo prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku	30
9.3.6 Lice mesta i forenzika	30
9.3.7 Kontrola i konfiskacija	31
9.3.8 Veštačenje i analiza	31
9.3.9 Okrivljeni u krivičnom postupku	31
9.3.10 Svedoci i oštećeni u krivičnom postupku	32
9.3.11 Zapisnici	33
9.3.12 Alternativni postupci	33
9.3.13 Izvođenje krivičnog postupka	34
9.3.14 Dokazi tokom istrage	34
9.3.15 Optužnica i postupak rasprave	34
9.3.16 Uloga tužioca u fazama sudskog pretresa	35
9.3.17 Početni pretres i glavni pretres	35
9.3.18 Posebni postupci prema ZKPK	35
9.3.19 Postupak po pravnim lekovima	36
9.4 Lične i međuljudske veštine	36
9.4.1 Pravila komuniciranja	36
9.4.2 Profesionalna Etika i disciplinska odgovornost	37
9.4.3 Upravljanje predmetima i procena učinka tužilaca	37
9.4.4 Razvoj socijalnih veština tužilaca i upravljanje stresom	38
9.4.5 Pisanje i obrazloženje sudskih odluka (akuzativnih/žalbenih akata)	38
9.5 Zakonodavstvo i dopunske veštine	39
9.5.1 Zakonik pravde o maloletnicima	39
9.5.2 Razvijanje sudskih veština	39
9.5.3 Zakon o prekršajima	39
9.5.4 Nasilje u porodici	40
9.5.5 Zaštita od diskriminacije	41
10. Zaključak	41

1. Uvod

Obuka novoimenovanih tužilaca ima za cilj da nauči ne samo zakon, već i širok spektar praktičnih vještina koje će im biti potrebne u profesionalnom životu, kao što su sastavljanje odluka i procesnih odluka, sposobnost postavljanja pitanja, predavanje sudskim ročištima ili vršenje drugih radnji korisnih za unapređenje krivičnog ili građanskog predmeta.

Znanja koja se steknu na početnoj obuci, kako u teorijskom tako i u praktičnom delu, biće od izuzetnog značaja u profesionalnom formiranju nezavisnog, nepristrasnog i efikasnog tužioca.

Program za dvanaestu generaciju tužilaca 2024/2025 je sveobuhvatan počev od domaćeg i međunarodnog zakonodavstva, izrade odluka/optužnih akata na osnovu analize činjenica, primene etičkih pravila, razvoja pravosudnih i društvenih vještina, razvoja istraživačkih i organizacionih kapaciteta i upravljanja i razvoja interdisciplinarnih vještina. Za realizaciju programa koristiće se metodologija dijaloga, razmatranje predmeta iz sudske prakse i njihov izbor od strane novoimenovanih sudija, simulacije suđenja itd.

Za realizaciju ovog programa obuke biće izrađeni prateći dokumenti kao što su: moduli obuke, kalendar obuke, raspored obuke i materijali za prezentaciju za određene teme.

Ovaj program obuke je odobrio Upravni savet AP.

2. Glavni ciljevi programa obuke

Sudska obuka je od suštinskog značaja za funkcionisanje stručnog pravosudnog i tužilačkog sistema. Konkretno, obuka novoimenovanih državnih tužilaca ili početna obuka kako je to poznato u terminologiji sudske obuke smatra se veoma korisnom i neophodnom i smatra se jednim od ključnih faktora u garantovanju nezavisnosti, nepristrasnosti, stručne i etičke nadležnosti pravosuđa.

Glavne namere programa početne obuke za period 2024/2025 su:

- Pružanje adekvatnog programa obuke za polaznike tužioce, na osnovu postojećeg znanja korisnika;
- Kreiranje programa obuke koji odražava nadležnost i zadatke u obavljanju tužilačke profesije;
- Treneri/mentori da služe kao posrednici u procesu učenja posmatrajući tužilaštvo kao edukativnu instituciju;
- Informisanje o radu drugih institucija pravosudnog sistema;
- Pružanje mogućnosti korisniku da, angažovanjem u timskom radu, sprovede istraživanje za svoj stručni razvoj i istraživanje kao doprinos ukupnom razvoju sudskog i tužilačkog sistema.

3. Pravni osnov

Zakon o akademiji pravde je osnovni zakon za organizovanje početne obuke. Druge odredbe koje utvrđuju i podržavaju početnu obuku nalaze se i u drugim zakonima koji uređuju funkcionisanje tužilačkog sistema.

U cilju sprovođenja ovog programa obuke AP je pored koordinacije sa Tužilačkim savetom Kosova donosi i unutrašnja pravila

U tu svrhu, AP se bazira na:

- Zakon o Akademiji Pravde (br. 05/L-095);
- Zakon o državnom tužilaštvu (br. 08/L-167);
- Zakon o Tužilačkom savetu Kosova (br. 06/L-056);
- Uredba br. 01/2024 za Program početne obuke;
- Plan rada i učinka AP za 2024. godinu (odobren od strane Upravnog saveta AP 29. novembra 2023. godine);
- Uredba o programu početne obuke (br. 01/2024);
- Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o trenerima i mentorima (br. 01/2023)
- Plan rada i učinka AP za 2023. godinu (odobren od strane Upravnog saveta AP 22. novembra 2022. godine);

4. Metodologija izrade programa obuke

Za izradu ovog programa obuke vođene su rasprave sa glavnim predstavnicima sudskog i tužilačkog sistema, sa sudijama, tužiocima, trenerima i bivšim kandidatima PPO-a. Takođe su urađene procene izveštaja lokalnih i međunarodnih institucija na Kosovu i razvijen je niz mehanizama za procenu potreba za obukom.

Ispod su predstavljeni neki od preduzetih koraka za namerom izrade ovog programa:

- Sastanci sa Predsedavajućim i članovima Tužilačkog saveta Kosova;
- Sastanak sa v.d. Glavni državni tužilac
- Sastanak sa članovima Komisije za evaluaciju rada tužilaca
- Realizacija radionice sa grupom tužilaca zaduženom za pregled i ažuriranje programa početne obuke za generaciju XI
- Realizacija radionice sa Programskim savetom;
- Analiza pravne strukture na snazi;
- Praksa međunarodnih institucija za obuku itd.

5. Struktura i sadržaj PPO

5.1 Namera za kvalifikaciju

Opšti koncept namera za stručnu kvalifikaciju učesnika u PPO je:

- Ispunjavanje opštih uslova za funkciju tužioca na Kosovu;
- Kompetencije (znanje, veštine i stavovi) potrebne za uspešan profesionalni učinak kao tužilac u pravosudnom sistemu na Kosovu;

- Sposobnost za suočavanje sa stalno promenljivim zahtevima i izazovima;
- Sposobnost korišćenja i primene traženih kompetencija direktno na poslu (profesionalne, metodološke, socijalne i lične), naglasak na socijalne i lične kompetencije, nezavisno razmišljanja o sudskim slučajima, razmatranje alternativnih postupaka, ubedljivo argumentovanje;
- Usmeravanje na praktična pitanja i svesnost o povezanosti između pravnih, socijalnih i ekonomskih dimenzija;
- Uslovi za uspešan završetak (samo-organizovanost i disciplina, sposobnost za suočavanje sa obilnim radnim pritiskom);

5.2 Struktura PPO

Početna obuka traje dvanaest (12) meseci. Određivanje vremena po zakonu omogućava da obuka bude intenzivna, a struktura programa početne obuke za 2023/2024. godinu podeljena je u dva dela. Prvi deo uključuje teorijsku obuku kombinovanu sa razmatranjem slučajeva iz sudske prakse, simulacije itd., dok je drugi deo praktične obuke praćeno obukom u nesudskim institucijama vezanim za rad tužilaca.

Da bi se odredila struktura početne obuke, prvobitno treba utvrditi koje kompetencije treba razviti za novoimenovane tužioce, odnosno treba da znamo koji su kvaliteti koje treba da ima jedan tužilac.

Za razvoj kompetencija učesnika obuke, AP se bazira na sledeću šemu:

Lični integritet i profesionalno ponašanje	☐ Nezavisnost i nepristrasnost ☐ Samopouzdanje i autentičnost ☐ Iskrena posvećenost za pravično suđenje	<ul style="list-style-type: none"> - Uveren je u pravni sistem i svoje kvalitete; - Zastupa donesenu odluku; - - Pokazuje individualnost i održivost nad uticajem svojih postupaka; - Ima smelosti, kad je to potrebno, da se protivi prevladavajućim stavovima; - Jasan je u pogledu očekivanja, postavlja granice
Pravne i sudske veštine	☐ Odlučnost, donošenje sudskih odluka ☐ Ubeđenje ☐ Analitička sposobnost i sposobnost za presuđivanje ☐ Odgovornost za rukovođenje, ☐ Rukovođenje	<ul style="list-style-type: none"> - Donosi odluke na osnovu raspoloživih podataka; - Deluje odlučno čak i kada se pritisak povećava. - Daje jasno i potpuno razumevanje strukture donošenja odluka i procesa koji sledi u izradi odluka; - Dobija saglasnost strana za odlučivanje; - Daje puno značenje formulisanom tekstu;

- Primenjuje mogućnosti za okupljanje stranaka i posredovanje u rešavanju spora;
- Obrađuje i rešava različite podatke;
- Sistematski pregledava i ocenjuje;
- Postavlja pitanja na osnovu razumevanja;
- Raspravlja o pitanjima u skladu sa situacijama;
- Koristi logičke misli koje vode ka stvaranju izjava do jasnog i transparentnog obrazloženja;
- Planira i organizuje svoj rad o nekom slučaju;
- Uključuje druge u važne teme;
- Omogućuje drugima da dodaju svoje stručnosti gde je to moguće;
- Organizuje rad zaposlenih što je efikasnije moguće;
- Obaveštava ostale o napretku rada;
- Uređuje procedure (sadržaj, kvalitet i temporalnost) ako je to potrebno

Profesionalna posvećenost

- Sposobnost upravljanja kancelarijom,
- Sposobnost učenja i razmišljanja
- Sposobnost saradivanja
- Fleksibilnost i sposobnost da radi pod pritiskom

- Razvija organizacione i rukovodeće kapacitete za predsedavanje sesijama za intervju i vođenje sastanaka.
- Otvoren je za povratne informacije od drugih i posvećen učenju;
- Radoznalost, aktivno traži inovacije i / ili druge situacije;
- Spreman da učestvuje stručnom obrazovanju i redovnoj obuci kako bi povećao profesionalne kapacitete o domaćem i međunarodnom zakonodavstvu
- Otvorenost za saradnju sa drugima;
- Preuzima inicijativu i iskoristi priliku da podeli znanje, podršku i da se konsultuje sa drugima radi poboljšanja kvaliteta i efikasnosti pravde;

Društvena savesnost	☐ Slušanje i komuniciranje ☐ Podobnost ☐ Ubeđenje ☐ Posvećenost društvenog okruženja	<ul style="list-style-type: none"> - Razmenjuje prakse sa institucijama vezanim za rad sudova i tužilaštava; - Pokazuje razumevanje o situacije drugih i lično kontaktira, osetljiv je na motivaciju-aktivno slušanje-drugima daje osećaj da je njihov doprinos prihvaćen; - Prilagođava svoj pristup, kada se situacija promeni ili kada diktira, prilagodi se konkretnim okolnostima i različitim situacijama; - Daje jasno i potpuno razumevanje strukture donošenja odluka i procesa koji sledi u izradi odluka; - Daje puno značenje formulisanom tekstu; - Shvata mogućnosti za objedinjene stranaka i posredovanje u rešavanju spora. - Ima sklonost ka društvenom razvoju i oblikuje sopstveni imidž u okviru zakona; - Zahteva stare, nove i kontradiktorne informacije, različite perspektive koje mogu uticati na odluku i postupak; - Pokazuje svest o uticaju različitih okolnosti i stranaka; - Procenjuje uticaj njihove uloge i položaja u društvenom kontekstu, uzimajući to u obzir zadržavajući distancu; - Posедуje znanje o društveno-ekonomskom kontekstu u kome se funkcije obavljaju;
--------------------------------	---	---

PPO je konceptiran i uokviren kao profesionalni, modularni i orijentacioni program rada koji objedinjuje teorijske i praktične elemente učenja. Posebno je dizajniran za profesionalni razvoj novoimenovanih tužioca.

5.3 Sadržaj PPO

Sadržaj početne obuke biće usmeren na razvoj profesionalnih kompetencija, etičkih i interdisciplinarnih vrednosti novoimenovanih sudija, sa posebnim naglaskom na:

- Jačanje kapaciteta za domaće i međunarodno zakonodavstvo;
- Izrada sudskih odluka na osnovu analize činjenica;
- Primena etičkih pravila;

- Prilagođavanje konkretnim okolnostima i situacijama tokom vršenja funkcije sudije / tužioca;
- Razvijanje sudskih veština;
- Razvijanje društvenih veština;
- Razmena praksi sa institucijama vezanim za rad sudova i tužilaštava;
- Razvoj organizacionih i upravljačkih kapaciteta;
- Razvijanje interdisciplinarnih veština

Ove kompetencije će se razvijati kroz module koji su priloženi ovom programu, praktičnu obuku, programe u nesudskim institucijama koji se odnose na rad sudova i tužilaštava, kao i praktične obuke koje zadaju treneri ili mentori.

5.3.1 Deo teorijske obuke

U ovom delu obuka je razvijena teorijski kombinovana sa predmetima iz sudske prakse, zasnovana na modulima obuke koji obuhvataju obuku iz svih grana prava i pozitivnih domaćih zakona, Acquis Communautaire EU, Evropske konvencije o ljudskim pravima i drugih međunarodnih akata.

Obim radnih sati programiran za svaki od modula, koji će se realizovati u kombinaciji sa praktičnom obukom, utvrđuje se u funkciji:

- Sadržaja modula obuke;
- Prirodi i složenosti modula;
- Vrsti modula i njegov značaj za sudsku/tužilačku praksu;

Uopšteno, program obuke svakog od modula sadrži najmanje određeni broj sesija obuke koji se sprovode prema planu rada¹. U okviru programa obuke, pored profesionalnih modula i interdisciplinarnog karaktera, uključeni su i dodatni moduli koji će se realizovati kroz platformu za učenje na daljinu.

5.3.2 Deo praktične obuke

Deo praktične obuke odvija se u sudovima. Obuka se sprovodi pod nadzorom mentora (tužioca), koji nadgleda sprovođenje programa obuke kako je definisano u ovom programu i u priručniku za praktičnu obuku, kao i za procenu performansi korisnika tokom obuke. Praktični program uključuje profesionalna pitanja, pravila komunikacije, upravljanje slučajevima, etiku i druga praktična pitanja koja su od interesa za korisnika. Tokom ove obuke novoimenovani državni tužilac može da pomogne tužiocu u vršenju njegove funkcije, aktivno učestvuje u tužilačkim aktivnostima povodom njegove/njene prakse, ali uvek pod vođstvom mentora.

Program praktične obuke realizuje se na osnovu „Uredbe za trenere i mentore” i „Uredbe za početnu obuku” kojima se preciziraju dužnosti i odgovornosti mentora i korisnika tokom realizacije praktične obuke. Mentorima su takođe date ideje kako da korisnike izlože širokom spektru tema koje bi ih pripremile da preuzmu službene dužnosti nakon završene početne obuke. Fokus programa stažiranja je da se naglasi važnost pružanja stvarnog praktičnog iskustva korisnicima u razvoju njihovih veština, u rasponu od profesionalnog, pravnog pisanja, kritičkog mišljenja, etike, pravila komunikacije, upravljanja slučajevima i mnogih drugih praktičnog karaktera od interesa za korisnike. Na kraju ove obuke, mentori daju procenu za korisnike, koja obuhvata njihov ukupan učinak tokom obuke, aspekt praktičnog stručnog rada, poštovanje rasporeda itd.

¹ Obrazac modula je u prilogu ovog programa

Pored toga, tokom praktične obuke, novoimenovani tužioci će pratiti poseban modul koji se bavi podizanjem pravosudnih veština korisnika u vezi sa ispitivanjem i vođenjem sudske rasprave. Konkretno, razvijaće se veštine za uvodni govor, direktno i unakrsno ispitivanje, ispitivanje, rehabilitaciju i završni govor.

5.4 Program obuke u nesudskim institucijama

Pored praktične obuke u tužilaštvima, državni tužioci takođe će proći obuku u raznim institucijama pravosudnog sistema i van njih, čiji je rad vezan za njihov rad. To će biti omogućeno saradnjom uspostavljenom između AP i institucija.

Institucije u kojima će novoimenovani tužioci da pohađaju obuku su:

- Ustavni Sud
- Narodni advokat
- Policija Kosova
- Korektivna Služba
- Probaciona Služba
- Carina Kosova
- Agencija za Zaštitu Ličnih Podataka
- Institut Sudske Medicine

5.5 Simulacija suđenja

Pored tradicionalnih metoda obuke kao što su interaktivne diskusije, studije slučaja, korisnici početne obuke tokom obuke takođe će biti uključeni u simulaciji suđenja.

Simulacija suđenja ostvaruje se odabirom predmeta iz sudske prakse iz krivične / građanske oblasti uz uključivanje elemenata iz drugih oblasti prava. Svrha simulacije suđenja je povećanje veštine i sposobnosti u izražavanju, povećanje samopouzdanja, razvijanja kritičkog mišljenja i sposobnost za rad u ekipi. Takođe, simulacijom suđenja, učesnici mogu poboljšati način analize i obrazloženja činjenica, da razvijaju veštinu slušanja i saradnje, da bolje svate pravosudni sistem, kao i da unaprede znanje o pravilima dokazivanja pred sudskim većem. U programu obuke planirano je ukupno 5 simulacija.

6. Procena

Proces ocenjivanja uspešnog završetka programa obuke novoimenovanih tužilaca određen je Uredbom br. 1/2024 o Početnoj obuci. Ovaj proces se sprovodi, ali ne ograničavajući se na, kroz izveštaj o pohađanju obuke, izveštaj trenera, i izveštaj mentora, i završni ispit, koji se sumiraju u završnom izveštaju koji priprema AP, koji se šalje SSK i TSK na kraju programa obuke.

Testiranje učesnika može da se obavi po ovom sistemu:

- Završni test za PPO se sastoji od rezultata svakog modularnog testa;
- Testovi po modulima se mogu primeniti u različitim oblicima: pismeni testovi, verbalni testovi, pismeni elaborati, prezentacije;
- Preduslov za učešće na modularnom testu je redovno učešće na obuci.

Procena tokom teorijske obuke zasnivaće se na gore navedenoj šemi vezanoj za razvoj kompetencija učesnika obuke na osnovu sledeće šeme, dok će se ceo proces procene rezultata obuke zasnivati na kriterijumima utvrđenim zakonom za procenu tužilaca.

6.1 Primer ocenjivanja od strane trenera

Obrazac za procenu od strane trenera za praktični rad ili za praktične slučajeve učesnika obuke, osim ocena na ispitima.

Izveštaj trenera o rezultatima evaluacije za završetak modula obuke

Ime i prezime državnog tužioca u PPO :			Modul Obuke:		
Identifikovanje Činjenica	Poznavanje sprovođenja zakona	Analiziranje činjenica	Zaključak i obrazloženje	Upotrebljen jezik	Opšta procena
Nedovoljno	Nedovoljno	Nedovoljno	Nedovoljno	Nedovoljno	Nedovoljno
Dovoljno	Dovoljno	Dovoljno	Dovoljno	Dovoljno	Dovoljno
Dobro	Dobro	Dobro	Dobro	Dobro	Dobro
Vrlo dobro	Vrlo dobro	Vrlo dobro	Vrlo dobro	Vrlo dobro	Vrlo dobro
Odlično	Odlično	Odlično	Odlično	Odlično	Odlično
Komentar i preporuke trenera gde korisnik ima potrebu za poboljšanje :					

Datum: ___/___/___

Ime i potpis trenera _____

6.2 Obrazac za evaluaciju mentora

I. SUDSKI I TUŽILAČKI PROFESIONALNI KAPACITET (TEHNIČKE I ANALITIČKE KOMPETENCIJE)

Kriterijum profesionalne veštine ocenjuje profesionalne veštine sudije ili tužioca koji učestvuje u obuci u smislu pravnog znanja i pravnog obrazloženja. Moraju imati detaljno poznavanje zakona – materijalnog i procesnog. Moraju biti u stanju da pišu presude i optužnice. Moraju da koriste IT alate i upravljaju informacijama iz različitih izvora.

Analitičke veštine su neophodne za utvrđivanje relevantnih informacija u ključnim dokumentima, za predlaganje/prihvatanje relevantnih dokaza i za pravilno pravno obrazloženje i procenu dokaza.

1. Sudija ili tužilac koji učestvuje u obuci ima znanje o materijalnom pravu

Bez kompetencije					Odlična kompetencija				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Sudija ili tužilac koji učestvuje u obuci ima znanje iz procesnog prava

Bez kompetencije					Odlična kompetencija				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Sudija ili tužilac učesnik obuke zna da koristi znanje iz procesnog prava u praksi

Bez kompetencije					Odlična kompetencija				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da sastavlja presude, optužnice, pravosnažne presude ili bilo koji drugi sudski akt i da shodno primenjuje zakonska pravila.

Bez kompetencije				

Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da upravlja informacijama iz različitih izvora kao što su baze podataka, zakonodavne zbirke i pravilno koristi IT

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da pripremi i vodi istrage i sa poštovanjem ispituje svedoke, okrivljene, veštake, žrtve zločina.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da vodi ročišta (ova veština se može proceniti na suđenju)

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da vodi debatu, koristi jasan, logičan i razumljiv jezik, objašnjava različite tačke gledišta i zauzme adekvatan stav (ova veština se može proceniti na suđenju)

Bez kompetencije									

Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

8. Sudija ili tužilac učesnik obuke je u stanju da obrati pažnju na iznošenje činjenica i pravnih argumenata kako bi doneo razumnu odluku (ova veština se može proceniti na suđenju)

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9. Sudija ili tužilac učesnik obuke naučili su da analiziraju i sumiraju slučaj/predmet ili spis.

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

10. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da uskladi okolnosti i procesne korake u predmetu/slučaju.

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

11. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da formalizuje i objasni pravni osnov odluke i da komunicira jasno i pravilno.

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Prilikom primanja izjava ili svedočenja od svedoka, sudija ili tužilac učesnik obuke koristi jasan, logičan i razumljiv jezik.

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

13. Sudija ili tužilac
učesnik obuke pokazuje veštine za stratešku istragu

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

14. Sudija ili tužilac
učesnik obuke može da donese presudu u skladu sa zakonom i Ustavom.

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

II- ORGANIZACIONE VEŠTINE (FUNKCIONALNE I ORGANIZACIONE KOMPETENCIJE)

Kriterijum organizacione sposobnosti procenjuje sposobnost sudije ili tužioca koji učestvuje u obuci da se nosi sa opterećenjem i da vodi sudske ili istražne postupke i veštine za vođenje sudskih spisa. Ove veštine se odnose na razumevanje različitih organizacija (različitih sudova i tužilaštava), dnevnog reda i efikasne organizacije rada.

1. Sudija ili tužilac učesnik obuke je razumeo organizaciju u koju je određen tokom mentorskog rada sa vama

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Sudija ili tužilac učesnik obuke pokazuje radni kapacitet i sposobnost da rešava pitanja/predmete u kvantitativnom i kvalitativnom smislu.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Sudija ili tužilac učesnik obuke može efikasno da organizuje svoj dnevni/nedeljni/mesečni raspored.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Sudija ili tužilac učesnik obuke naučili su da svakom zadatku daju vreme potrebno za njegovo rešavanje

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Sudija ili tužilac učesnik obuke može analizirati izjave i argumente stranaka u skladu sa zakonom na snazi i doneti odluku u razumnom roku.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Sudija ili tužilac učesnik
obuke je u stanju da sluša spremno i otvorenog uma.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. Sudija ili tužilac učesnik obuke može da promeni način rada kada je to potrebno i da prihvati kritiku.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

III. ETIKA I PREDANOST PROFESIONALNIM SUDSKIM I TUŽILAČKIM VREDNOSTIMA

Kriterijumom etike i privrženosti profesionalnim vrednostima mere se veštine sudije za radnu etiku, integritet i nepristrasnost.

1. Sudija ili tužilac učesnik obuke može da se distancira od svojih ličnih političkih, verskih i filozofskih stavova i od spoljnog pritiska u obavljanju svojih dužnosti.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1. Sudija ili tužilac
učesnik obuke može da ostane nepristrasan, nezavisan i objektivan sve vreme kada obavlja svoju dužnost

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da upravlja konfliktom situacijom i deluje na najprikladniji način.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Sudija ili tužilac učesnik obuke je pristupačan i pokazuje poštovanje, ljubaznost i empatiju prema strankama i drugim licima uključenim u sud/tužilaštvo (policija, žrtve, svedoci, zaposleni...)

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Sudija ili tužilac učesnik obuke može pokazati etičnost, osetljivost, poniznost ili autoritet, prema potrebi.

Bez kompetencije Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

IV. SOCIJALNE I LIČNE KOMPETENCIJE

Socijalne kompetencije obuhvataju timski rad, aktivno slušanje, osetljivost, poštovanje u komunikaciji sa različitim ljudima sa kojima će sudija ili tužilac morati da komunicira. Lične kompetencije se sastoje od ustavnih vrednosti koje sudije i tužioci moraju preuzeti kao etička načela u svom ličnom ponašanju.

1. Sudija ili tužilac učesnik obuke može da radi u grupi (ova kompetencija se posebno posmatra kada je polaznik obuke u tužilaštvu ili sudu, možete se fokusirati na odnos sa vama kao sudijom)

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Sudija ili tužilac učesnik obuke na odgovarajući način komunicira sa drugim licima uključenim u sud/tužilaštvo (advokati, okrivljeni, žrtve, svedoci, policija)

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Sudija ili tužilac učesnik obuke sluša aktivno i sa empatijom

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Sudija ili tužilac učesnik obuke razume posledice svojih odluka za uključena lica

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Sudija ili tužilac učesnik obuke ima sposobnost da javno govori jasno i sa lakoćom (ova sposobnost se može proceniti na suđenju)

Bez kompetencije									
------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Sudija ili tužilac
učesnik obuke ima sposobnost da koristi logičko rezonovanje i kritičko mišljenje u obavljanju svojih dužnosti.

Bez kompetencije									
Odlična kompetencija									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. Kalendar i raspored obuke

Za realizaciju ovog programa biće sačinjen kalendar aktivnosti obuke. Početna obuka se održava 5 dana u nedelji. Teorijski deo obuke se održava u AP, dok se praktična obuka održava u sudovima uz obuke u drugim nesudskim institucijama.

Raspored obuka i broj obuka utvrđuje se u bliskoj konsultaciji sa svim relevantnim akterima.

Uslovi učešća na obuci i odsustva sa obuke regulisani su Uredbom o Početnoj obuci.

8. Program Početne obuke za generaciju XI 2024/2025 za novoimenovane tužioce

Program obuke za novoimenovane tužioce generacije XI				
Br.	Nastavni plan i program obuke	Sati obuke	Modul obuke	Br. sesija
1.	Nacionalni i međunarodni pravni poredak	69 sati	1.1 Ustavna pravda u odnosu na pravosudni i tužilački sistem	2
			1.2 Međunarodna pravna saradnja u krivičnim i građanskim stvarima	4
			1.3 Pravo EU	7
			1.4 EKLJP – Zakonodavstvo o ljudskim pravima	10

2.	Krivični Zakonik Republike Kosovo	105 sati	2.1 Krivični zakonik Kosova – opšti deo	14
			2.2 Krivični zakonik Kosova – posebni deo	13
			2.3 Sajber kriminal	4
			2.4 Kaznena politika	4
3.	Zakonik o Krivičnom postupku Republike Kosovo	303 sati	3.1 Krivična prijava	3
			3.2 Posebne istražne mere	7
			3.3 Pokretanje formalne istrage i krivičnog postupka	3
			3.4 Žalbeni postupak i odlučivanje u Apelacionom tužilaštvu	2
			3.4 Mere za obezbeđivanje prisustva okrivljenog u postupku	6
			3.5 Mesto zločina i forenzika	5
			3.6 Kontrola i konfiskacija	4
			3.7 Ekspertiza i analiza	6
			3.8 Okrivljeni u krivičnom postupku	3
			3.9 Svedoci i žrtve u krivičnom postupku	9
			3.10 Zapisnici	3
			3.11 Alternativni postupci	6
			3.12 Vođenje krivičnog postupka	4
			3.13 Dokazi tokom istrage	9
			3.14 Optužnica i postupak revizije	7
			3.15 Uloga tužioca u fazama sudskog pretresa	7
			3.16 Početni pretres i glavni pretres	8
3.17 Posebni postupci prema ZKPK	3			
3.19 Primena pravnih lekova	6			
4.	Lične i interdisciplinarne veštine	81 sati	4.1 Pravila komunikacije	2
			4.2 Profesionalna etika i disciplinska odgovornost	8
			4.3 Upravljanje predmetima i merenje učinka	7
			4.4 Razvoj socijalnih veština sudija i tužilaca	4

			i upravljanje stresom	
			4.5 Pisanje i obrazloženje odluka/optužnih akata/žalbi	6
5.	Zakonodavstvo i dopunske veštine	48 sati	5.1 Zakonik Pravde o maloletnicima	2
			5.2 5.2 Razvoj sudijskih veština	8
			5.3 Zakon o prekršajima	2
			5.4 Nasilje u porodici	2
			5.5 Zaštita od diskriminacije	2

9. Nastavni plan i program za generaciju XI (2024-2025)

9.1 Nacionalni i međunarodni pravni poredak

9.1.1 Ustavna pravda u odnosu na pravosudni i tužilački sistem

U ovom modulu obrađivaće se normativni okvir za Ustavni sud Kosova, ustavni izvori na Kosovu, nadležnosti Ustavnog suda i postupak u dotičnom sudu, posebno postupak incidentalne kontrole ustavnosti. Pored toga, predmet razmatranja biće i odluke Ustavnog suda, njihova pravna priroda, vrste, dejstvo i način njihovog izvršenja. Sve ovo praćeno slučajevima iz prakse Ustavnog suda Kosova. Kao što je predviđeno Ustavom i Zakonom o Ustavnom sudu Kosova, ustavno sudstvo postupa samo u jednom stepenu i protiv njegove odluke se ne može uložiti žalba ili drugi redovni ili vanredni pravni lek. Odluke ustavnih sudova su obavezujuće za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo, stoga postoji potreba za njihovim sveobuhvatnim tretmanom.

Ovaj modul će se baviti: Izvorima ustavnog prava i ulogom Ustavnog suda Republike Kosovo, postupcima u Ustavnom sudu Republike Kosovo i njegovim odlukama.

Adresiranja pitanja od značaja za novoimenovane tužioce iz dotične teme biće obavljeno kroz delimično teorijsko objašnjenje, koje se odnosi na praktične slučajeve.

Trajanje: 2 sesije obuke (12 sati obuke).

9.1.2 Međunarodna pravna saradnja u krivičnim stvarima

Međunarodna pravna saradnja je predstavljena kao način pružanja i dobijanja međunarodne pravne pomoći između sudova, tužilaštava i drugih nadležnih domaćih i stranih organa.

S tim u vezi, međunarodno-pravna saradnja u krivičnim stvarima javlja se kao neophodnost u ovim modernim vremenima, budući da je kriminal prevazišao unutrašnje granice i poprimio međunarodnu dimenziju. U ovom sve više međuzavisnom svetu, nijedna zemlja ne može se efikasno boriti protiv kriminala bez saradnje između država u sprečavanju i otkrivanju kriminala. Stoga, sposobnost država da pomažu jedna drugoj brzo i efikasno je od velike važnosti. Dok, kada govorimo o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnim stvarima, mislimo na bilo koji oblik pomoći koju traži ili nudi druga država, organizacija ili institucija, u cilju podrške krivičnom postupku u stvarima kao što su: (izručenje, prenos krivičnog postupka iz inostranstva u Republici Kosovo, transfer osuđenih lica iz drugih država u Republiku Kosovo, priznavanje i izvršenje stranih presuda u Republici Kosovo, domaći zahtevi za međusobnu pravnu pomoć upućeni drugim zemljama i izvođenje svedoka, veštaka i okrivljeni itd.).

Dok kada govorimo o međunarodnoj pravnoj saradnji u građanskim stvarima, govorimo samo o davanju i primanju međunarodne pravne pomoći u građanskim i komercijalnim stvarima, isključujući poreska, carinska ili administrativna pitanja, i pitanja koje su odgovornosti države za radnje ili nedelovanje u vršenje državne vlasti. Dok je priznavanje i izvršenje stranih sudskih i arbitražnih odluka regulisano Zakonom o međunarodnom privatnom pravu i ne spada u domen zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima.

Svakim danom u sudovima i tužilaštvima se iznosi sve više različitih predmeta, počev od pružanja minimalne pravne pomoći – raznih akata zamolnica za dobijanje izjava svedoka ili dostavljanja dokumenata/poziva ili raznih rešenja, do izručenja lica prema aktu zamolnice države molilje.

Adresiranje dilema u praksi koje su od značaja za novoimenovane tužioce iz dotične teme biće obavljeno kroz delimično teorijsko objašnjenje osnovnih pojmova koji sadrže zakonske odredbe koje su na snazi u zemlji i inostranstvu, ovaj modul obuke će se u tri sesije baviti pravnom saradnjom u krivičnim stvarima i jedna sesija u građanskoj oblasti.

Trajanje: 4 sesije obuke (12 sati obuke)

9.1.3 Pravo Evropske Unije

Ovaj modul ima za cilj da adresira pitanja i da pruži znanje novoimenovanim tužiocima Republike Kosova o efektu prava Evropske Unije. Fokus će takođe biti na analizi aspekata primene principa prava EU pre članstva u EU, sa naglaskom na stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Kako će se dejstvo prava EU dezintegrisati nakon stupanja na snagu Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju?

U ovom modulu razmatrati će se procesi integracije (kako u pogledu dubinskih integracija, tako i procesa proširenja), kao i detaljnije o poreklu EU; upoznavanje sa institucijama Evropske Unije, njihovom ulogom i odgovornošću, prirodom nadležnosti EU; Temeljno priznavanje prava EU (struktura Ugovora o Evropskoj uniji, ciljevi i vrednosti Evropske unije); moć suda da rešava pitanje ustavnosti zakonodavnih ili izvršnih akata. Poteškoće i dileme u vezi sa tumačenjem efekta evropskog prava na nacionalnom nivou (direktan i indirektni efekat) kao i implementacijom ovog prava od strane sudova Republike Kosovo nakon stupanja na snagu Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju.

Rešavanje dilema u praksi koje su važne za novo imenovane tužioce o pomenutoj temi, vršiće se kroz objašnjenje institucija Evropske Unije, njihove uloge i odgovornosti, razjašnjenja nadležnosti EU; priznavanje prava EU i odnos ovog prava sa nacionalnim i međunarodnim

pravom, kao i demontažom postupaka sudske rasprave, posebno onih koji se sprovede u Evropskom Sudu Pravde (ESP).

U izradi ovog modula, među metodama koje će se koristiti biće: delimična teorijska objašnjenja i slučajevi iz sudske prakse; interaktivne diskusije u odvojenim grupama, koje će braniti i argumentirati različita stajališta i analize sudskih slučajeva. Takođe je usmeren ka ostvarivanju aktivnog učešća učesnika, tako da oni takođe doprinesu ostvarivanju ciljeva modula.

Ovaj modul će se baviti: pravnim poretom EU, instrumentima, karakteristikama i osnovnim načelima prava EU, pravosudnom organizacijom EU, Sudom pravde EU i ulogom nacionalnih sudova, saradnjom između nacionalnih sudova i suda pravde Evropske unije za preliminarno rešenje kao i zaštitu osnovnih prava u Evropi.

Trajanje: 7 sesija obuke (21 sati obuke).

9.1.4 Evropska konvencija o ljudskim pravima i slobodama

Evropska konvencija o slobodi i ljudskim pravima, kao međunarodni instrument sadržan u Ustavu Kosova, takođe je sastavni deo pravnog poretka Kosova. Tumačenje i primena nacionalnih pravnih normi u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava i u skladu sa značenjem EKLJP u Republici Kosovo vrši se u skladu sa Ustavom Republike Kosovo.

Uprkos činjenici da Republika Kosovo još uvek nije ugovorna strana ove konvencije, ona je postala sastavni deo pravnog poretka Kosova sa članom 22. Ustava Republike Kosovo, tako da osnovna prava i slobode definisane u Konvenciji se direktno primenjuje u Republici Kosovo, dok se tumačenje osnovnih sloboda i prava definisanih Ustavom vrši u skladu sa sudskim odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

Stoga će se adresiranje dilema u praksi koje su od značaja za novoimenovane tužioce iz dotične tematike vršiti kroz razradu osnovnih pojmova prava i sloboda koji proističu iz ove Konvencije, objašnjenje pravnog dejstva EKLJP u zakonodavstvu Kosova, razradu sudske prakse ESLJP i tumačenja koje je dala, sa posebnim naglaskom na: Pravo na slobodu i bezbednost (član 5); Pravo na pravično suđenje (član 6); Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života (član 8); Pravo na slobodu izražavanja, uključujući pitanja u vezi sa zaštitom novinara i zaštitom uzbunjivača (član 10). Takođe kroz interaktivne diskusije u odvojenim grupama učesnika, koji će braniti i argumentovati različite stavove i analizu sudskih predmeta iz ESLJP. Ovaj modul takođe ima za cilj postizanje proaktivnog pristupa učesnika.

Trajanje: 10 sesija obuke (30 sati obuke).

9.2 Krivični zakonik Republike Kosova

9.2.1 Krivični zakonik – Opšti deo

Opšti deo Krivičnog zakonika je najvažniji krivično materijalni deo. U ovom delu biće obrađene i razrađene odredbe koje se odnose na osnovna načela materijalnog krivičnog prava. Na ovim premisama predviđeno je da se razumeju i unaprede veštine novoimenovanih tužilaca za sprovođenje najpovoljnijeg zakona, značenje krivičnog dela i oblici krivične odgovornosti, razlozi za isključenje krivične odgovornosti, oblici krivične saradnje, vrste krivičnih sankcija koje utvrđuju krivični zakonik i način njihove primene u praksi. Zastara kao veoma važan

institut, pravna rehabilitacija i sprovođenje krivičnog zakonodavstva u pogledu obima dejstva i zaštite pravnih interesa zemlje. Jednostavnije rečeno, značaj i mogućnost primene odredaba opšteg dela u praksi od strane novih tužilaca umnogome bi olakšala primenu posebnog dela krivičnog zakonika, kao i posebnih krivičnih dela u pravni sistem zemlje.

U ovoj obuci biće fokusiran aspekt tumačenja ovih odredaba, stavljajući kao primarni fokus na primenu ovih odredaba u praktičnim radnim slučajevima, i analizirajući ih u kontekstu sa elementima konkretnog krivičnog dela kroz praktični slučaj.

Predviđeno je da se primena opšteg dela krivičnog zakonika primenjuje na osnovu predmeta koji otvara dileme u vezi sa delom opštih odredbi, kako bi novoimenovani tužioci bolje razumeli kako da pristupe njihovoj primeni ovog dela Krivičnog zakonika u svom radu.

Od odlučujućeg značaja biće i tretman dilema koje se pojavljuju u praksi oblika krivice koji povlače i krivičnu odgovornost. Zatim smisao umišljaja, nepažnje, znanja i namere koji su u sudskoj praksi stalno uz dileme, posebno kod mladih tužilaca koji se sa njima susreću. Sankcije i način sprovođenja, koje postavljaju dileme za neke od sankcija, da li sudija može da izrekne neku od dopunskih kazni bez predloga tužioca. S toga, ovaj deo će biti sproveden u kontekstu prakse i problema sa kojima se u praksi susrećemo.

Ovaj deo će obuhvatiti najvažnije odredbe opšteg dela zakonika i to: elemente krivičnog dela, krivična dela i krivičnu odgovornost, odgovornost pravnih lica, oblike krivice (umišljaj, nehat i zabluda), uzroci koji isključuju odgovornost (neophodna zaštita, krajnja potreba, nasilje i zastrašivanje), saradnja u izvršenju krivičnog dela (saučesništvo, podstrekavanje, pomaganje, zločinačko udruživanje, dogovor na izvršenje krivičnog dela, krivične sankcije – vrste kazni (glavna, dopunsko, alternativno i sudska opomena), mere obaveznog lečenja i pravne posledice kažnjavanja, rehabilitacija osuđenih i zastarelost.

Trajanje: 14 sesija obuke (42 sati obuke)

9.2.2 Krivični zakonik –Posebni deo

S obzirom na obim krivičnih dela sadržanih u posebnom delu Krivičnog Zakonika Republike Kosova, tokom obuke biće usmereno da učesnici budu obavešteni o krivičnim delima koja imaju najveći značaja od prvog trenutka kada novo imenovani tužioci budu počeli sa radom u tužilaštvu, znači fokus će biti usmeren na krivična dela koja spadaju u nadležnosti rešavanje predmeta od strane sudije početnika, a poseban naglasak na ona krivična dela koja su češća u praksi. Tokom obuke, učesnici će se upoznati sa nekim krivičnim delima nekih poglavlja odvojeno, elementima krivičnih dela i ko može biti izvršilac krivičnih dela. Takođe će biti upoznati koja krivična dela se cine umišljajem i koja iz nehata. Oni će takođe moći da razlikuju elemente krivičnog dela kvalifikovanog oblika u poređenju sa osnovnom kvalifikacijom svakog krivičnog dela koja će biti tretirana. Nameravaće se da se izgradi pristup kombinovanim metodama sa aspekta tumačenja i njihove primene u praksi o konkretnim praktičnim slučajevima.

Najvažnija objašnjenja o praktičnim problemima koji se sastoje od opštih problema u primeni normi, počevši od razumevanja specifičnih elemenata kako se oni ispunjavaju u svakom slučaju sa svakim predmetom koji se tretira, konstruišući slučaj na taj način sa prikazom dileme iz prakse da bi se razumelo kako otkloniti te dileme kako ne bi bilo nepravedne primene konkretne norme koja inkriminiše konkretno krivično delo.

Posebni deo će obuhvatiti neka krivična dela koja su u nadležnosti novoimenovanih tužilaca, a biće obrađena i dela koja se najčešće javljaju u praksi i to: krivična dela protiv života i tela, krivična dela protiv slobode i ljudska prava, krivična dela protiv prava iz radnog odnosa, krivična

dela protiv seksualnog integriteta, krivična dela protiv braka i porodice, krivična dela protiv javnog zdravlja i krivična dela protiv opojnih droga, krivična dela protiv ekonomije i korupcije, krivična dela protiv imovine, krivična dela protiv javnog reda, krivična dela protiv životne sredine, krivična dela protiv opšte bezbednosti ljudi i imovine, krivična dela protiv opšte bezbednosti u javnom saobraćaju i krivična dela protiv sprovođenja pravde.

Trajanje: 13 sesija (39 sati obuke).

9.2.3 Sajber kriminal

Iskustvo pokazuje da u većini slučajeva sudije i tužioci nailaze na poteškoće u suočavanju sa novom realnošću sajber sveta. Iz tog razloga, potrebni su posebni naponi da se izgrade kapaciteti sudija i tužilaca da budu u stanju da zakonito gone i sude o sajber kriminalu i da koriste elektronske dokaze kroz obuku, umrežavanje i specijalizaciju.

Ovaj pod-modul je izrađen da opremi tužioce osnovnim nivoom znanja u vezi sa sajber kriminalom i elektronskim dokazima. Kurs će pružiti praktične i pravne informacije o ovoj temi i fokusiraće se na to kako ova pitanja utiču na svakodnevni rad tužilaca.

Ovaj modul će sadržati smernice za međunarodnu saradnju i instrumente koji se mogu koristiti tokom istrage slučajeva sajber kriminala, uključujući korišćenje kontakt tačaka 24 sata dnevno, 7 dana u nedelji, MLA, aktivnost pravosudne saradnje, platforme za pravosudnu saradnju itd.

Ovaj modul će se baviti elektronskim dokazima, njihovim obezbeđivanjem i pribavljanjem u skladu sa odredbama Zakona o sprečavanju i borbi protiv sajber kriminala kao i odredbama Zakona o krivičnom postupku Kosova. Razrada krivičnih dela sajber kriminala i proces gonjenja.

Trajanje: 4 sesije obuke ili (18 sati obuke).

9.2.4 Kaznena politika

Kaznena politika je predstavljala stalni izazov za sve aktere krivičnog pravosuđa i nesumnjivo u tom pogledu značajnu ulogu u ovom procesu imaju i državni tužioci, koji svojim funkcijama utiču na usaglašavanje kaznene politike. Nesumnjivo je da je nakon utvrđivanja krivice određivanje kazne, odnosno utvrđivanje olakšavajućih i otežavajućih okolnosti važan aspekt koji ima direktan uticaj na izricanje doslednih kazni i koji će uticati na jednako postupanje i uticati na porast poverenja u pravosudni sistem. Generalno, identifikovanje značajnih problema i nejednak tretman počilaca krivičnih dela i nedoslednost u izricanju kazni, a to je direktno uticalo na smanjenje transparentnosti i poverenja javnosti. U cilju rešavanja ovih problema smatralo se da je neophodno izraditi i usvojiti dokument koji bi imao za cilj usaglašavanje kaznene politike i postizanje doslednosti kazni za počinioce krivičnih dela i iz tog razloga je Vrhovni sud Kosova izdao smernice za kaznenu politiku i tabelu određivanja kazni. Istovremeno, formirana je i Konsultativna komisija za kaznenu politiku, čiji je član predstavnik Kancelarije glavnog državnog tužioca, koji kontinuirano prati pojave i izazove sa kojima se sudije i tužioci susreću u sprovođenju smernica kaznene politike i tokom svog rada kontinuirano izdaju konkretna uputstva u vezi sa usaglašavanjem kaznene politike i koja će biti prezentovana i razmatrana tokom ovih okruglih stolova koji se planiraju organizovati. Aspekt kaznene politike pokazuje se ne samo problemom pravosuđa, već i tužilaštva, s toga je doneto Uputstvo o ulozi i doprinosu državnog tužioca u odmeravanju kazne sa ciljem razjašnjavanja i objašnjavanja uloge tužioca u svim fazama krivičnog postupka u pripremi, prikupljanju informacija, pribavljanju relevantnih

podataka od okrivljenog i oštećenog i njihovom uspešnom iznošenju sudu. Važnu ulogu u odmeravanju kazne ima i državni tužilac, koji daje važne podatke od značaja za određivanje vrste i visine kazne.

Kao važno pitanje u ovom modulu obuke, primena opšteg vodiča i konkretnih smernica, utvrđivanje olakšavajućih i otežavajućih okolnosti iz ugla državnog tužioca i uloga državnog tužioca tokom sudskih ročišta, posebno u ročištu za izricanje kazne, iznošenjem relevantnih podataka o prošlosti okrivljenog, njegovom imovnom stanju i argumentacijom ovih okolnosti u cilju izricanja adekvatne kazne učiniocu krivičnog dela.

Trajanje: 4 sesije obuke (12 sati obuke).

9.3 Zakonik o Krivičnom postupku

9.3.1 Krivična prijava

Krivična prijava je neformalni čin i s obzirom na značaj ovog dela za pokretanje krivičnog postupka, kroz ovaj pod-modulu i tokom obuke, predviđeno je da se polaznici upoznaju sa krivičnom prijavom uopšte, lica koja je mogu izvršiti, koji je nadležni organ za njegovo lečenje i krivične prijave protiv nepoznatih lica.

U ovom modulu biće obrađena ovlašćenja policije pre podnošenja krivične prijave i nakon njenog podnošenja, kao i krivična prijava drugih državnih organa, građana i dr. Posebna pažnja biće posvećena postupanju državnog tužioca u slučaju prijema krivične prijave, zahtevu za davanje dodatnih podataka krivične prijave, preduzimanju određenih istražnih radnji i posebne prijave. U sadržaju ovog pod-modula biće reči o posledicama lažne prijave, odnosno krivičnom delu lažnog prijavljivanja ili prijavljivanja, kada je ono izvršeno, okolnostima kada je krivična odgovornost isključena itd. Sa posebnim naglaskom biće tretirana odluka o odbacivanju krivične prijave, osnov za donošenje ove odluke i kao zadatak će biti potrebno sastavljanje takve odluke.

U sadržaju ovog modula biće reči i o posledicama lažnog prijavljivanja, odnosno krivičnom delu prijavljivanja ili lažne prijave, kada je izvršeno, okolnostima kada je krivična odgovornost isključena, istrazi slučaja na sopstvenu inicijativu.

Sa posebnim naglaskom biće tretirano rešenje za odbacivanje krivične prijave, osnov za donošenje ove odluke i kao zadatak će biti potrebno sastavljanje takve odluke.

Trajanje: 3 sesije obuke (9 sati obuke)

9.3.2 Posebne istražne mere

Ove mere su nastojanje zakonodavca da što efikasnije istražuje, goni i suzbija kriminal, ali su, s druge strane, mere kojima, ukoliko sprovodioci zakona ne preduzmu propisane pravne radnje, dolazi do realne mogućnosti da će ona biti narušena i ugrožena osnovna ljudska prava i slobode, stoga se moraju pažljivo i precizno sprovoditi kako bi ljudska prava koja su zagantovana domaćim i međunarodnim aktima bila što manje kršena. U tu svrhu, ZKP je definisao stroge uslove za primenu i izdavanje ovih mera.

Svrha sprovođenja ovih mera je sprečavanje izvršenja krivičnih dela, efikasno otkrivanje krivičnih dela, kao i gonjenje izvršilaca u slučajevima kada se ne mogu otkriti drugim istražnim radnjama. U okviru ovog modula biće definisane definicije posebnih mera, međunarodna načela i standardi za sprovođenje mera i prihvatljivost dokaza obezbeđenih putem naloga za posebne istražne radnje, postupak izdavanja naloga za posebne istražne radnje i rokovi, produženje i obnavljanje naloga za posebne istražne radnje. Tokom obrade modula biće prezentovani praktični slučajevi koji su obrađeni, a učesnicima će se tokom vežbi pružiti mogućnost da sastave zahteve za izdavanje ovih mera.

Trajanje: 7 sesija obuke (21 sati obuke).

9.3.3 Pokretanje formalne istrage i krivični postupak

Brojne zakonske izmene, posle rata, uključujući i Zakonik o krivičnom postupku, posebno o ulozi državnog tužioca koji je dobio veću dinamiku u odnosu na prethodne zakonike, pošto ima veća ovlašćenja u vršenju svojih dužnosti budući aktivan u bilo kojoj fazi krivičnog postupka, sa dvostrukom ulogom predstavnika države i stranke u krivičnom postupku.

Povećanjem ovlašćenja državnog tužioca, sada i krivični postupak, treba shvatiti kao borbu dva ravnopravna subjekta, za šta bi sud trebalo da stane u sredinu u ulozi arbitra, gde su dužnosti pred- prvostepeni sudija su više koncentrisani u slučajevima ograničenja ljudskih prava i sloboda, izdavanja tajnih tehničkih mera nadzora i istrage, sekvestracije i konfiskacije itd.

Ovaj modul će obuhvatiti pred istražne postupke, ovlašćenja državnog tužioca po prijemu krivične prijave, pokretanje istrage, obustavu istrage, uslove za donošenje ovog akta, nastavak istrage, obustavu istrage i uslove za donošenje ovog akta.

Učesnicima će biti pružena mogućnost da sastave akte opisane u ovoj obuci kroz vežbe koje će se primenjivati tokom obuke.

Trajanje: 3 sesije obuke (9 sati obuke).

9.3.4 Žalbeni postupak i odlučivanje u Apelacionom tužilaštvu

Zakonik o krivičnom postupku u poglavlju IX podpoglavlje II, član 84 st. 5, odredio vrstu pravnog leka (žalbe) koji oštećeni ili žrtva može koristiti protiv rešenja o odbacivanju krivične prijave ili rešenja o obustavi istrage. Prema ovom zakoniku, oštećeni ili žrtva koji je nezadovoljan odlukom državnog tužioca o odbacivanju krivične prijave ili obustavljanju istrage može podneti pritužbu apelacionom tužilaštvu, preko nadležnog tužilaštva koje je donelo odluku. Podnošenje žalbe ima suspenzivno dejstvo, s toga nije pravosnažno i devolutivno s obzirom da odlučuje viša instanca. Svrha pravnog leka (žalbe) je izbegavanje pravnih ili činjeničnih nedostataka za koje se tvrdi da ih je učinilo nadležno tužilaštvo. U skladu sa odredbama ZKP, oštećeni ili žrtva može podneti direktnu pritužbu apelacionom tužilaštvu zbog nepreduzimanja istražnih ili procesnih radnji državnog tužioca u OT/PTRK u zakonskom roku.

U sadržaju ovog modula i tokom obuke biće predviđeno da polaznici budu obavešteni o postupku za korišćenje pravnog leka (žalbe), protiv rešenja o odbacivanju krivične prijave ili rešenja o obustavi postupka, uključujući nadležnu stranu i zakonski rok za podnošenje žalbe, kao i šta žalba treba da sadrži. Takođe, učesnici će biti obavešteni o odlukama apelacionog tužilaštva u vezi sa podnošenjem žalbom i roku za donošenje odluke. Ovaj modul će se baviti: izradom rešenja o usvajanju ili odbijanju žalbe, rešenje o odbacivanju žalbe kao neblagovremene ili

nedozvoljene i rešenje o usvajanju ili odbijanju žalbe zbog propusta državnog tužioca u OT/PTRK da preduzme radnje u zakonskom roku.

Značaj ovog modula je u efektu odbacivanja krivične prijave ili obustave istrage i cilju koji se postiže podnošenjem prijave. Takođe u stvaranju jedinstvenog standarda odlučivanja za sva tužilaštva, kako u pogledu preduzimanja procesnih i istražnih radnji, tako u pogledu ocene i analize dokaza, činjeničnih tvrdnji i pravne kvalifikacije.

Trajanje: 2 sesije obuke (6 sati obuke)

9.3.5 Mere da bi se obezbedilo prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku

U cilju sprovođenja krivičnog postupka, u duhu standarda Evropske konvencije o ljudskim pravima, Ustava Republike Kosovo i drugih akata, prema Zakoniku o krivičnom postupku, prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku je neophodna. Pozivajući se na ovo, ZKPRK je obezbedio 9 mera da obezbedi prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku.

Kroz ovaj modul predviđeno je da se učesnici informišu o vrstama ovih mera, njihovoj primeni u praksi, trajanju, nadležnom organu koji zahteva dodelu ovih mera i nalogodavcu, sadržaju zahteva za dotične mere i detaljni uslovi za njihovo ustupanje. Uzimajući u obzir da je pritvor najozbiljnija mera u smislu težine i prema međunarodnim aktima, ali i prema domaćem zakonodavstvu, zahteva se da se pritvor primenjuje samo kada druge mere kao njegove alternative ne mogu da postignu cilj prema ZKPRK, posebna sesija je posvećena meri pritvora. Pozivajući se i na činjenicu da u praksi ove mere, posebno pritvor, imaju poteškoća da opravdaju osnove za njeno određivanje i da se u praksi pristupe i otklone ove dileme, novoimenovani tužioci će, pored iznošenja materijala i praktičnih slučajeva, razgovarati i o slučajevima iz prakse tako što izražavaju svoje mišljenje. Pored toga, biće sproveden praktičan slučaj u vezi sa ovom merom i biće detaljno objašnjeni uslovi za izricanje ove mere i standardi koji se moraju koristiti u tužilačkom zahtevu za ovu meru. Ovaj modul će se baviti ovim sadržajem: Poziv, nalog za hapšenje i obećanje okrivljenog da neće napuštati svoje mesto boravka, zabrana okrivljenog da prilazi određenim mestima i određenim licima, obaveza okrivljenog da se pojavi u najbližoj policijskoj stanici i kaucija, kućni pritvor i pritvor.

Trajanje: 6 sesija obuke (18 sati obuke).

9.3.6 Lice mesta i forenzika

Uviđaj lica mesta vrši se neposredno po izvršenju krivičnog dela radi otkrivanja i očuvanja tragova krivičnog dela koji su još uvek sveži i ima za cilj da se neposredno i što objektivnije utvrde materijalne okolnosti koje se odnose na izvršenje krivičnog dela. Dok se rekonstrukcija lica mesta nalaže po isteku dužeg vremena od trenutka izvršenja krivičnog dela i sprovodi se stvaranjem činjenica ili situacija pod okolnostima pod kojima je krivično delo izvršeno, a na osnovu prikupljenih dokaza. I uviđaj i rekonstrukciju, u zavisnosti od faze krivičnog postupka, može narediti tužilac slučaja. Svrha ovog modula obuke je da pomogne novoimenovanim tužiocima u početnim koracima od momenta prijema obaveštenja o izvršenju krivičnog dela, hitnih radnji koje treba preduzeti, saradnji sa policijom, uslovima za izlazak na lice mesta i rekonstrukciju, lica koja će se pozvati, nadležni organ za izdavanje ovih radnji, razlika između

uviđaja i rekonstrukcije, adekvatan momenat sprovođenja rekonstrukcije, sastavljanje zapisnika o mestu događaja.

Na kraju će biti sprovedena simulacija - Uvid na mestu događaja, simulirajući ovaj institut.

Trajanje: 5 sesija obuke (15 sati obuke)

9.3.7 Kontrola i konfiskacija

Najefikasnije sredstvo u borbi protiv kriminala je nesumnjivo institut konfiskacije, i države koje su u tom pogledu pokazale rezultate su upravo one koje su ovu procesnu instituciju ozbiljno tretirale. U ovom modulu biće obrađene odredbe koje regulišu ovu materiju, kako domaće tako i međunarodne. Tokom obuke, novoimenovani tužioci će biti obavešteni o naredbi za privremenu zabranu, zahtevu za sekvestraciju, zahtevu za privremene mere obezbeđenja imovine, nalogu zabrane, zahtevu za dugotrajnu zabranu prilaska, sadržaj ovih akata, njihovo trajanje, uslove za njihovo izdavanje, nadležna lica koja ih donose i prava stranaka. Oni će takođe razraditi zakon o proširenim ovlašćenjima za konfiskaciju i baviće se slučajevima iz domaće i međunarodne prakse.

Trajanje: 4 sesije obuke (12 sati obuke).

9.3.8 Veštačenje i analiza

U slučajevima kada se pred organom postupka postavljaju pitanja koja zahtevaju posebna znanja iz različitih oblasti nauke, izražava se stručnost, koja pomaže da se potvrdi ili oceni svaka bitna činjenica kada je stav i mišljenje lica koje ima neophodna stručna znanja. Mnoge činjenice bi ostale nerazjašnjene u krivičnom postupku da veštačenje nije prihvaćeno kao dokaz u krivičnom postupku. Naučna dostignuća, a posebno korišćenje ovih dostignuća u vršenju krivičnih dela, neminovno su istakli obavezu korišćenja- ovih savremenih metoda kao dokaza u krivičnom postupku kroz sastavljanje određenih veštačenja. U ovim slučajevima veštačenje može pomoći da se utvrdi krivična odgovornost okrivljenog. Ovaj modul će obraditi: zakonske odredbe koje regulišu ovu materiju, vrste veštačenja, lica nadležna da ih izdaju, obaveze veštaka, njegov izveštaj i izjavu, prava stranaka u vezi sa veštačenjem i dokaznu vrednost izveštaja. veštačenja i veštačenja. Usredsređenje ovog modula biće na praktičnoj primeni ovih proceduralnih instituta, a biće i vežbe iz praktičnih slučajeva.

Trajanje: 6 sesija obuke (18 sati obuke).

9.3.9 Okrivljeni u krivičnom postupku

Okrivljeni je jedan od glavnih subjekata u krivičnom postupku. U našem krivičnom zakonodavstvu, pored obaveza, okrivljeni uživa i niz prava koja moraju da poštuju i sprovode organi gonjenja i sud, jer i pored toga što zakon eksplicitno definiše prava okrivljenog u krivičnom postupku, u praksi postoji niz pitanja u pogledu njihovog poštovanja. Pozivajući se na domaće i međunarodno zakonodavstvo, posebno na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, okrivljeni ima pravo na pravično i nepristrasno suđenje, da bude ravnopravan sa strankama u suđenju i da poštuje princip pretpostavke nevinosti. Da bi bile na nivou evropskih standarda, od organa za sprovođenje zakona se traži da prioritet daju poštovanju integriteta i ličnosti okrivljenog, garantujući mu prava priznata Zakonikom o krivičnom postupku.

S obzirom da je jedno od osnovnih načela vladavine prava poštovanje sloboda i prava pojedinca, tretman prava okrivljenog u krivičnom postupku zahteva dobro razumevanje konteksta ovih prava i obima njihove primene. Strogo poštovanje prava okrivljenog zahteva posebnu pažnju u našoj zemlji, u vreme kada krivično i krivično procesno zakonodavstvo nastoji da se uskladi sa međunarodnim normama koje deluju u ovoj oblasti. Na osnovu sudske prakse, neophodno je da se obradi efikasnost instrumenata odbrane u korist okrivljenog i poštovanjem u praksi njegovih prava. Da bi se ovaj tretman odvijao u smislu poštovanja prava, prava okrivljenih moraju se posmatrati u smislu domaćeg zakonodavstva kao iu međunarodnim aktima koji se u velikoj meri bave ovim pravima. Svrha ovog modula je u kojoj meri naše zakonodavstvo garantuje zaštitu ovih prava. Polazeći od onoga što je naglašeno, svrha ovog modula je da se identifikuju prava i obaveze okrivljenog koje su predviđene Zakonikom o krivičnom postupku, da se vidi koliko se realno poštuju prava okrivljenog. Važno je razumeti da građanin, ko god da je preuzeo status lica pod istragom ili okrivljenog, nije samo procesni subjekt prema kome pravosudni sistem treba da bude hladno tretiran. Naprotiv, njegov lik se mora sagledati u kompleksnosti, kako bi se upoznao sa zakonom zagaranovanim pravnim lekovima, kao i poštovanjem njegovih prava tokom obavljanja istražne i sudske delatnosti. Tokom sprovođenja ovog modula pristup će biti interaktivan, dajući priliku novoimenovanim tužiocima da predstavu i prodiskutuju sve dileme koje imaju u praksi i da donesu zaključke i preporuke za prevazilaženje ovih dilema. Tokom izlaganja ovog modula biće predstavljeni slučajevi kada se lice može tretirati kao okrivljeni, koje su razlike između izraza „osumnjičeni“, „okrivljeni“, „optuženi“ i „osuđeni“. Prezentacija će pružiti priliku učesnicima da shvate ulogu i značaj okrivljenog tokom krivičnog postupka, od početka do kraja postupka. U ovom modulu deo vežbe će biti realizovan tako što će se učesnicima dati primeri iz prakse koji se odnose na položaj okrivljenog u različitim fazama postupka kako bi učesnici kroz diskusiju identifikovali o kojoj fazi postupka je reč, identifikujući položaj okrivljenog sa konkretnu fazu postupka. Učesnicima će biti omogućen pristup praktičnim slučajevima, gde se uspesi i neuspesi vide u slučaju zaštite svedoka i žrtava, kao iu slučaju svedoka saradnika.

Trajanje: 3 sesija obuke (9 sati obuke).

9.3.10 Svedoci i oštećeni u krivičnom postupku

Jedan od važnih dokaza koji služi da se na potpun i pravičan način dokaže činjenično stanje u krivičnom predmetu je i iskaz svedoka i oštećenog kao svedoka. Svedok, po pravilu, može biti svako lice koje može dati obaveštenja o krivičnom delu, učiniocu krivičnog dela i okolnostima od značaja za krivični postupak. S obzirom da svako pravilo ima izuzetke i svedoke, takav princip važi, jer postoje slučajevi kada lice, iako može da daje obaveštenja o krivičnom delu, učiniocu krivičnog dela i okolnostima od značaja za krivični postupak, ne može biti svedok jer njegovim svedočenjem mogu otkriti službenu ili vojnu tajnu. Zatim u slučaju kada je saoptuženi u zajedničkom postupku i branilac za ono što mu je okrivljeni poverio u svojstvu branioca. Pored toga, postoje svedoci koji su zbog blizine okrivljenog ili zbog položaja koji imaju u društvu oslobođeni svedočenja. Takođe u određenim slučajevima u krivičnom postupku mogu biti lica koja su izvršila krivična dela, ali koja žele da sarađuju sa tužiocem i ako tužilac ima bilo kakav interes u krivičnom postupku može prihvatiti saradnju sa tim licem koje je u krivičnom postupku poznato kao svedok saradnik. Jedno veoma važno pitanje u krivičnom postupku je postupanje prema svedocima i oštećenim licima kojima je potrebna zaštita zbog opasnosti od ozbiljne opasnosti po tog svedoka ili njegovu porodicu, a u ovim slučajevima postoji potreba za postupanje svih institucija umešanih u krivičnom postupku kao što su policija, tužilaštvo i sudovi. Svaki svedok je dužan da se odazove pozivu za svedočenje, osim ako zakonom nije drugačije određeno, ali ako se lice bez razloga i protivno zakonu ne odazove pozivu ili odbije da svedoči onda protiv svedoka slede mere i sankcije. Kroz ovaj modul predviđeno je da polaznici

upoznaju vrste svedoka, razliku između njih, zaštitu svedoka, načine saslušanja svedoka, sastavljanje zapisnika o saslušanju svedoka i slučajeve kada se razmatra iskaz svedoka. nedozvoljen dokaz u krivičnom postupku. Takođe, deo ovog modula biće posvećen oštećenom koji može biti ne samo stranka u postupku već i svedok. Ovaj modul će obratiti pažnju na prava oštećene strane kao što je pravo na naknadu štete i mnoga druga prava predviđena novim Zakonikom o krivičnom postupku Republike Kosovo. Ovaj modul je zasnovan na odredbama Zakonika o krivičnom postupku čije su odredbe prilagođene za ovaj modul i koje će biti objašnjene davanjem pojašnjenja i tumačenja na osnovu sudske prakse. Tokom prezentacije ovog modula pristup će biti interaktivan, pružajući učesnicima priliku da predstave i prodiskutuju sve dileme koje imaju u praksi i da donesu zaključke i preporuke za prevazilaženje ovih dilema. Učesnicima će biti omogućen pristup pripremljenim praktičnim slučajevima, gde se vide uspesi i neuspesi u slučaju zaštite svedoka i oštećenih, kao i u slučaju svedoka saradnika, a biće sprovedena i simulacija suđenja na temu saslušanja svedoka.

Trajanje: 9 sesija obuke (21 sati obuke).

9.3.11 Zapisnici

Tokom prezentacije ovog modula biće prezentovana osnovna znanja za razumevanje šta su zapisnici, ko su lica koja vrše radnje u toku krivičnog postupka, odnosno nadležna lica koja evidentiraju radnje u zapisniku, kako se zapisnici sastavljaju, kako se čuvaju, pišu i čuvaju, napominje da zapisnik mora da sadrži, važnost njihovog pregleda i prava strana koje se izjašnjavaju. Ovaj modul tretira rad policijskih, tužilackim i pravosudnih organa u vezi sa zapisnicima, kao bitne radnje u svim fazama krivičnog postupka. Prezentacija će učesnicima pružiti priliku da nauče kako da vode zapisnike, snimaju audio i video sesije, snimaju radnje audio i video snimanja, stenografiju i transkripciju, stenogram ručno ili masinom, snimanje od strane drugih, za sadržaj i čuvanje spise predmeta, uključujući zapisnike. Takođe, svrha ovog modula je da se učesnici upoznaju sa radom državnog tužioca i suda. U ovom modulu deo vežbi će biti realizovan tako što će se učesnicima dati primeri iz prakse, u vezi sa sastavljanjem zapisnika u različitim fazama postupka, kako bi mogli da rangiraju zapisnike prema nadležnim organima koji ih vode, prema njihovom redosledu i važnosti i kroz razgovore identifikuju status svake strane koja daje izjavu u bilo kojoj fazi postupka kako bi se razumela, uporedila i procenila neophodnost njihovog prijema.

Trajanje: 3 sesije obuke (9 sati obuke).

9.3.12 Alternativni postupci

Alternativni postupci su važni jer su predviđeni savremenim zakonodavstvom i kada su rešeni omogućavaju da se stranke u postupku direktno uključe u njihovu primenu i na taj način izbegnu dugotrajnost postupka kroz redovne sudske postupke. Obrada ovog modula za novoimenovane tužioce biće veoma koristan tokom njihovog rada, jer će se primenom alternativnih postupaka povećati produktivnost njihovog rada, a biće od koristi i strankama u postupku u rešavanju predmeta. njihovo u najbržem mogućem vremenu. Tužiocima imaju važnu ulogu u donošenju konačnih odluka u vezi sa sporazumima strana u postupku.

Ovaj modul će se baviti: privremenom obustavom postupka (član 320), dokazima prema Zakoniku o krivičnom postupku Kosova i diverzija, uslovima kada krivično gonjenje nije obavezno (član 228), postupak posredovanja, pregovaranje o sporazumu o priznanju krivice (član 230) , svedoci saradnici i postupak proglašenja lica za svedoka saradnika. Učesnicima će

biti omogućen pristup pripremljenim praktičnim slučajevima, gde se mogu videti uspesi i neuspesi u pogledu alternativnih postupaka.

Trajanje: 6 sesija obuke (18 sati obuke).

9.3.13 Izvođenje krivičnog postupka

S obzirom na značaj tema koje će se razvijati u okviru ovog modula, vreme predviđeno za izlaganje i sa kakvim poteškoćama se sudovi i tužilaštva uglavnom susreću u radu na temama koje će biti obrađene tokom obuke, tokom izlaganja ovog modul ima za cilj da učesnici budu obavešteni što je bliže moguće i da razjasne što je više moguće ove teme ovog poglavlja ZKPK. Sadržaj ovog modula će se fokusirati na podneske, rokove, slanje dokumenata, prijem i saopštavanje odluka poglavlje XXVI i XXVII uključujući pristup sa optužnicom i objavljivanje odluka, izvršenje odluka i troškove krivičnog postupka i imovinskopravnog zahteva. Učesnicima će biti omogućen pristup pripremljenim praktičnim slučajevima, u kojima se vide uspesi i neuspesi u slučaju vođenja krivičnog postupka.

Trajanje: 4 sesija obuke (12 sati obuke).

9.3.14 Dokazi tokom istrage

Okolnosti krivičnog dela i krivica okrivljenog mogu se utvrditi samo dokazima. Za donošenje pravične i zakonite odluke u krivičnom postupku veoma je važan proces dokazivanja (argumenata) u pravcu dokazivanja relevantnih pravnih činjenica u krivičnom predmetu. Stoga, deo ovog modula je generalno proces dokazivanja u fazi istrage, uloge dokaza u postupku u rasvetljavanju krivičnog predmeta, procesnih subjekata koji u ovoj fazi postupka mogu da prikupljaju i obezbeđuju dokaze, nedozvoljeni dokazi.

Tokom obuke polaznici će se upoznati sa dokazima- definicija, obezbeđenje dokaza u početnim akcijama policije, obezbeđenje dokaza posebnim istražnim merama, dokazi u fazi istrage, pretres – kontrola – sekvenciranje i veštačenje, pribavljanje dokaza u toku istrage, izjava okrivljenog i svedočenje svedoka, i nedozvoljeni dokazi. Takođe, u okviru ovog modula biće sprovedena simulacija suđenja u vezi sa nedozvoljenim dokazima.

Trajanje: 9 sesija obuke (27 sati obuke).

9.3.15 Optužnica i postupak rasprave

Optužnica je jedno od optužnih radnji koje, po ovlašćenju, podnosi državni tužilac, nakon istrage ili neposredno, protiv izvršilaca krivičnih dela za krivična dela koja prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo, su definisana kao krivična dela. Značaj akuzatornog akta je u tome što pokreće krivični postupak protiv učinioca krivičnih dela i otvara put da sud sankcioniše učinioca krivičnih dela.

Ovaj modul obradiće vrste akuzativnih akata, sadržaj optužnice, podizanje optužnice, prava okrivljenog po prijemu optužnice, izmena, produženje i odbacivanje optužnice, kao i predloge učinioca sa mentalnim smetnjama, pod dejstvom alkohola i droge. Kroz ovaj modul, posebno praktičnim delom, cilj je da postignemo pripremu novoimenovanih državnih tužilaca, kako ne bi imali prepreka i nejasnoća u sastavljanju i podizanju optužnica tokom njihovog rada.

Trajanje: 7 sesija obuke (21 sati obuke).

9.3.16 Uloga tužioca u fazama sudskog pretresa

Praksa domaćih i međunarodnih sudova je dokazala da je biti tužilac velika odgovornost s obzirom da rad tužioca u velikoj meri utiče na osnovna ljudska prava i slobode, zagarantovane Ustavom i domaćim i međunarodnim pravnim okvirom. Modul ima za cilj da se bavi ulogom državnog tužioca u postupku tokom početnog pretresa, ulogom tužioca u sudskom pretresu, uvodna reč tužioca, direktno i unakrsno ispitivanje, izvođenje dokaza i uloga tužioca u završnom govoru uključujući i izjavu o kazni.

Trajanje: 7 sesija obuke (21 sati obuke).

9.3.17 Početni pretres i glavni pretres

Sudski (glavni) pretres se smatra najvažnijom fazom krivičnog postupka i zbog toga se sudskom pretresu daje poseban značaj odredbama Zakonika o krivičnom postupku (u daljem tekstu ZKP). Sudski pretres se sastoji iz nekoliko faza i celokupna aktivnost sudskog pretresa je sažeta u: početak sudskog pretresa i izjavu optuženog; izvođenje dokaza i završni govor stranaka. Međutim, treba napomenuti da ako se optuženi izjasni krivim, onda se nakon početka suđenja i izjave optuženog, odmah prelazi na završni govor stranaka.

Modul se bavi početnim pretresom, sporazumom o priznanju krivice, priznanjem krivice tokom početnog pretresa i izricanje kazne, pobijanje dokaza, glavni pretres, tok suđenja. Takođe, u okviru ovog modula biće sprovedena i simulacija suđenja.

Trajanje: 8 sesija obuke (24 sati obuke).

9.3.18 Posebni postupci prema ZKPK

Posebni postupci prema Zakoniku o krivičnom postupku razlikuju se od redovnih krivičnih postupaka, pa kao takvi zahtevaju dodatnu pažnju stručnjaka koji primenjuju ove postupke, posebno za novoimenovane tužioce.

Ovaj modul će se baviti sa postupcima koji se odnose na izdavanje kaznenog naloga, izricanje sudskog ukora, postupak protiv lica koja su učinila krivično delo pod dejstvom alkohola ili droge, počinioca krivičnih dela sa mentalnim poremećajima, ukidanje alternativnih kazni, odluku o brisanju kazne iz kaznene evidencije osuđenih, nadoknadi štete, rehabilitaciji i ostvarivanju ostalih prava osuđenih ili nepravredno uhapšenih lica, i postupak izdavanja naloga za hapšenje i javnih oglasa.

Trajanje: 3 sesija obuke (9 sati obuke).

9.3.19 Postupak po pravnim lekovima

Zakonik o krivičnom postupku u poglavlju XXI definiše vrste pravnih lekova koje stranke u postupku mogu koristiti za žalbu na odluku suda. Član 274. ZKP predviđa četiri (4) kategorije pravnih lekova koje stranke u postupku mogu podneti protiv sudskih odluka. Zakonik o krivičnom postupku predviđa da stranke nezadovoljne sudskim odlukama u krivičnom postupku imaju pravo pod određenim uslovima da koriste redovne i vanredne pravne lekove. Svrha primene pravnih lekova je izbegavanje pravnih i činjeničnih nedostataka za koje se tvrdi da ih je počinio nadležni sud. Tokom ove obuke koristiće se aktivan razgovor sa učesnicima o pitanjima i dilemama iz sudske prakse, ne ostavljajući po strani diskusiju o različitim situacijama pred kojima bi se sudije i tužioci našli u odlučivanju u predmetima koji se odnose na redovne i vanredne pravne lekove.

Ovaj modul će se baviti: korišćenjem pravnih lekova od strane tužioca, žalbama na rešenja i prigovore, osnovama za podnošenje žalbe i vanrednim pravnim lekovima. Biće reči i o sastavljanju žalbi od strane državnog tužioca zbog povrede krivičnog zakona, zbog netačne i nepotpune provere činjeničnog stanja i zbog odluke u vezi sa krivičnom sankcijom, konfiskacije imovine stečene krivičnim delom, troškovi krivičnog postupka i imovinskopравни zahtevi.

Trajanje: 6 sesija obuke (18 sati obuke).

9.4 Lične i međuljudske veštine

9.4.1 Pravila komuniciranja

Komunikacija uopšte je veština i ontološki i etičko-socijalni atribut ljudskih bića. Ubrzani društveno-ekonomski, tehničko-tehnološki razvoj praćen je standardizacijama u komunikaciji, čuvajući ponekad nacionalne, etničke, kulturne i subkulturne finese, a ponekad ih sinhronizujući sa institucionalizovanim standardizacijama u relevantnim oblastima, posebno u oblasti tehnologije, informatike i pravne oblasti.

Pravna profesija, posebno tužilačka kako kod nas na Kosovu tako i šire, zahteva, kao i druge profesije, razvoj kvalitetne komunikacije, delikatne i dosledne normativne i profesionalne unutar same sudske institucije i van institucije sa drugim institucionalnim strukturama. i javnog mnjenja uopšte. Pored odgovarajuće stručne kvalifikacije, obrazovanje i usavršavanje savremenih sudija danas podrazumeva i njihovu obuku i razvoj komunikacijskih veština. Ovaj modul će se fokusirati na veštine komunikacije u okviru internih pravila, odnosno razvoj veština interne komunikacije učenjem i savladavanjem pravila interne komunikacije unutar same sudske institucije u vertikalnoj podređenoj i horizontalnoj kooperativnoj liniji i razvoju veština komunikacije. van, odnosno komunikacija sa strukturama, drugim institucijama i javnim mnjenjem u celini. Ovaj modul će se baviti: Osnovama komunikacije i njenim tipovima, karakteristikama verbalne i neverbalne komunikacije, razlikama i vezama između verbalne i neverbalne komunikacije, interpersonalnoj, ličnoj i apersonalnoj komunikaciji, slušanju i govoru, veštinama aktivnog slušanja, problemima u međuljudskoj komunikaciji i pravilima dobre komunikacije.

Trajanje: 2 sesije obuke (6 sati obuke).

9.4.2 Profesionalna Etika i disciplinska odgovornost

Zakon o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca (Zakon br. 06 / L - 057), definisao je disciplinske prekršaje, postupke za pokretanje istrage o sumnji na disciplinske prekršaje sudija i tužilaca, disciplinske postupke pred Sudskim savetom Kosova i Tužilačkim savetom Kosova. Kosovo, disciplinske sankcije i pravni lekovi u vezi sa disciplinskim prekršajima pred Vrhovnim sudom. Ovaj zakon je izgrađen na načelima zakonitosti, poštovanja nezavisnosti sudstva, pravičnog suđenja, proporcionalnosti, transparentnosti i odgovornosti. Odnosno, ovim zakonom se utvrđuju pravni i procesni uslovi za pokretanje i vođenje disciplinskih postupaka protiv sudija i tužilaca, utvrđivanje disciplinskih prekršaja, njihove vrste, trajanje disciplinskih mera, postupak i organi koji izriču disciplinske mere. Ovo je posebno važno zbog činjenice da su sudije i tužioci dužni da postupaju u skladu sa pravilima sadržanim u ovom zakonu.

Obuka treba da se fokusira na tretman konkretnih slučajeva i kriterijume koje treba uzeti u obzir pri pokretanju disciplinskog postupka, koji su to disciplinski prekršaji koji su u suprotnosti sa zakonom o disciplinskoj odgovornosti, fazu predlaganja pokretanja ovog postupka, vrstu predložene mere, fazu postupka u organima odlučivanja, prava subjekta, u ovom slučaju sudije ili tužioca i fazu pravnog leka. Ovaj modul će se baviti pitanjima i dilemama koje su se javljale u svakodnevnom radu preciznom analizom i predstavljanjem najboljih proceduralnih standarda prilikom predlaganja disciplinskih prekršaja od strane državnog tužioca u dotičnom predmetu. Modul će se baviti: Kodeksom etike i profesionalnog ponašanja tužilaca, Integritetom tužioca, odgovornošću i transparentnošću, međunarodnim standardima o tužilačkoj etici, uključujući slučajeve iz međunarodne prakse, disciplinskim postupcima protiv tužilaca i disciplinskim merama.

U okviru obuke treba razgovarati o relevantnim zakonskim odredbama i predstaviti najbolju praksu u pogledu pravnih uslova i praktičnih situacija, o čemu bi državni tužilac i nadležni organ trebalo da predlažu prilikom predlaganja pokretanja disciplinskog postupka i izricanja mera.

Trajanje: 8 sesija obuke ili 24 sati obuke.

9.4.3 Upravljanje predmetima i procena učinka tužilaca

Upravljanje je planirani proces aktivnosti za postizanje određenih ciljeva u datoj oblasti. Iz ove jednostavne definicije može se videti koliko je ovaj proces važan za tužilaštva uopšte, a posebno za tužioce. Savremena teorija upravljanja predmetima je da tužioci, zajedno sa pomoćnim osobljem, treba da aktivno prate i kontrolišu kretanje nerešenih predmeta na tužilaštvu.

Proces redovnog vrednovanja učinka je od vitalnog značaja za svaku organizaciju ili instituciju. Svrha vrednovanja rada tužilaca je da se oceni profesionalna osposobljenost i učinak tužilaca, kao i da se unapredi učinak, profesionalizam, integritet, odgovornost i efikasnost tužilačkog sistema. S toga, u osnovi, svrha evaluacije rada je da podrži i poboljša učinak tužilaca, identifikujući nedostatke i prepreke, a zatim preduzimajući neophodne korake za njihovo otklanjanje. Odgovarajući proces evaluacije učinka takođe služi jačanju institucionalne kulture i utiče na poboljšanje učinka pojedinca. Ovaj proces daje ocenjivanim prilikom da bolje razumeju šta se od njih očekuje, dok nadređenima daje prilikom da bolje razumeju veštine i motivaciju svojih podređenih, omogućavajući obema stranama da se zajedno razvijaju i da ostvare zajedničke ciljeve. Naravno, evaluacije treba biti pojedinačne i prilagoditi tako da odražavaju rad, postignuća i moguće nedostatke svakog evaluiranog, kao i očekivanja institucije i nadređenog za naredni period.

U okviru ovog modula biće obrađeni: Upravljanje predmetima i njegove karakteristike, planiranje kao glavna funkcija vođenja predmeta od strane tužioca, SMIL u funkciji upravljanja, merenje učinka tužioca i kriterijumi za merenje učinka.

Trajanje: 7 sesija obuke (21 sati obuke).

9.4.4 Razvoj socijalnih veština tužilaca i upravljanje stresom

Potreba za fleksibilnim i kvalitetnim popunjavanjem novih sudija, rezultira uvođenjem u program inicijalne obuke čak iu okviru interdisciplinarnih modula kroz koje će novoimenovane sudije imati priliku da se upoznaju sa pojmovima i kategorijama, sadržajem i drugim važnim informacijama iz socijalne i psihološke oblasti.

Ovaj modul ima za cilj razvoj socijalnih veština tužilaca i opremi ih osnovnim psiho-socijalnim znanjima, ovom važnom komponentom kompletiranja savremenog tužioca koji pored obima znanja i profesionalnog iskustva u oblasti pravosuđa, sa ovim znanjem, napreduju nove informacije i iskustva iz socijalno-psihološke oblasti radi boljeg izvođenja tokom obavljanja veoma važnog i izuzetno delikatnog zadatka. Tematska strukturna raznovrsnost ovog modula kao npr. teme o pojedincu i društvu, društvenoj veličini pojedinca sa drugima, motivima, sukobima, stresu i njegovom upravljanju itd., pružaju širok spektar informacija iz široke sociološke i psihološke oblasti koje su potrebne novoimenovanom tužiocu. Ovaj modul se bavi temama kao što su: Individualno i društveno okruženje, sukobi, izgradnja društvenih veština, predispozicija za napredovanje u profesionalnom radu, motivacija, stres i telesno zdravlje, socijalna psihologija i kriminal, psihosocijalni izvori kriminala i kriminal kao društveni fenomen.

Trajanje: 4 sesije obuke ili (12 sati obuke).

9.4.5 Pisanje i obrazloženje sudskih odluka (akuzativnih/žalbenih akata)

Zakonik o krivičnom postupku Republike Kosovo, u poglavljima XV, XX i XXI, definiše formu i sadržaj odluka, zahteva, akuzativnih akata kao i pravnih lekova i svih dokumenata koji su deo krivičnog postupka. Odnosno, počev od jednostavnih zahteva, zahteva za mere, rešenja za pokretanje istrage pa sve do pravnih lekova, daju se pravni uslovi i obrazloženja procesnih akata.

Ovo je posebno važno zbog činjenice da pravilno tumačenje zakonskih odredbi zavisi od sadržine akata i obrazloženja odluka i da smo dužni da ih se pridržavamo kako ne bismo došli do proceduralnih povreda koje bi posljedično imale razvoj procedure. Takođe je važno da u slučajevima kada se donose sudske odluke, pa čak i akti gonjenja, državni tužilac svoje predloge u optužnici mora dobro obrazložiti kako bi ih sud mogao uzeti u obzir prilikom donošenja konačne odluke.

Ovaj modul će se baviti pitanjima i dilemama koje se pojavljuju u svakodnevnom radu državnog tužioca, analizirajući i tačno prikazujući najbolje standarde pravnog pisanja i obrazloženja prilikom donošenja procesnih odluka i prilikom iznošenja procesnih zahteva državnog tužioca u krivičnom predmetu ili pravnih lekova.

Obuka bi trebalo da se fokusira na bavljenje strukturom i sadržajem obrazloženja akuzatornih akata, relevantnim procesnim zakonskim odredbama za sastavljanje akata prema ZKP-u i obavezama za obrazloženje akata prema ZKP-u.

U okviru obuke treba razgovarati o relevantnim zakonskim odredbama i prezentovati najbolje međunarodne prakse koje državni tužilac treba da uzme u obzir prilikom sastavljanja i obrazloženja odluka.

Trajanje: 6 sesija obuke (18 sati obuke)

9.5 Zakonodavstvo i dopunske veštine

9.5.1 Zakonik pravde o maloletnicima

Zakonik pravde o maloletnicima uredio je postupanje prema maloletniku kao učiniocu krivičnog dela, deci i maloletnicima kao učesnicima u postupku, organima koji sprovode krivični postupak prema maloletniku, izvršenju mera i kazni prema maloletniku. krivičnopravna zaštita učinioca, kao i zaštita maloletnika i dece koja su žrtve i žrtve krivičnih dela.

Da bi bio jasniji, Zakonik pravde o maloletnicima uređuje ceo krivični postupak kada se radi o maloletnicima, kao i opšti deo materijalnog prava koji se bavi merama i kaznama predviđene za maloletnike kao učinioce krivičnih dela kao što su i deo izvršenja tih mera.

Zakonik pravde o maloletnicima je od posebnog značaja i zbog činjenice da su u izvršenju mnogih krivičnih dela, od najlakših do najtežih krivičnih dela, maloletnici uključeni bilo kao pojedinačni učinioci, zajedno sa drugim maloletnicima, ali i sa punoletnim licima. Takođe je važno da u slučajevima kada se krivična dela vrše zajedno sa punoletnim licima, tužilac treba da zna kada se postupak može spojiti ili čak kada se krivični postupak može voditi odvojeno.

Ovaj modul će se baviti najvažnijim pitanjima u vezi sa Zakonikom pravde o maloletnicima i dilemama koje se pojavljuju u svakodnevnom radu tužilaca tokom primene ovog zakonika, kroz analizu i precizno predstavljanje najboljih proceduralnih standarda, najboljeg interesa maloletnika prilikom predlaganja mera ili kazni.

Obuka treba da se fokusira na razmatranje kriterijuma koji se moraju uzeti u obzir pri pokretanju krivičnog ili pripremnog postupka, mogućnostima izricanja mera pre početka pripremnog postupka, fazi predloga vaspitnih mera, fazi suđenja i pravnog leka. Takođe će biti reči o relevantnim zakonskim odredbama koje karakterišu krivični postupak protiv maloletnika, ulozi tužioca u postupku za maloletna lica i najbolje prakse u vezi sa pravnim uslovima i praktičnim situacijama, koje tužilac za maloletna lica treba da razmatra kada je maloletnik uključen u krivični postupak do njegovog okončanja.

Trajanje: 2 sesije obuke (6 sati obuke)

9.5.2 Razvijanje sudskih veština

Ovaj modul se sprovodi metodologijom zasnovanom na predmetima gde tužioci imaju priliku da razviju svoje veštine u ispitivanju i vođenju sudskog pretersa. Konkretno, razvoj veština za uvodni govor, direktno i unakrsno ispitivanje, ispitivanje, rehabilitaciju i završni govor. U okviru ovog modula se sprovodi i simulacija suđenja.

Trajanje: 8 sesija obuke (24 sati obuke)

9.5.3 Zakon o prekršajima

Uzimajući u obzir da je prekršajno delo učinjeno u mnogim oblastima, njihov značaj i ograničeno vreme obuke, tokom ove sesije cilj je da se učesnici upoznaju sa prekršajem, razlikom od drugih dela, načelima i utvrđivanjem prekršajnog dela sa zakonskim odredbama na snazi. Tokom obuke polaznici će se upoznati sa prekršajnim delom, po čemu se razlikuje od ostalih dela, i koji su zajednički elementi sa drugim delima (krivično delo, privredni prestup i sl.).

Takođe, učesnici će biti upoznati sa načelom zakonitosti, i njegovim značajem u definisanju prekršajnog dela, kao i organima za podnošenje zahteva za razvoj prekršajnog postupka.

Trajanje: 2 sesije obuke (6 sati obuke)

9.5.4 Nasilje u porodici

Krivični zakonik Republike Kosovo u poglavlju XXI o krivičnim delima protiv braka i porodice u članu 248 definiše krivično delo nasilje u porodici, elementi ovog krivičnog dela su u skladu sa Zakonom o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici, nasilje nad ženama i rodno zasnovanog nasilja – „nasilje u porodici“ – podrazumeva sve radnje fizičkog, seksualnog, psihičkog i ekonomskog nasilja koje se dešavaju u okviru porodičnog odnosa, ili jedinice domaćinstva, bez obzira na krvno srodstvo ili porodičnu vezu, ili od strane bivšeg – intimnog partnera ili sadašnjeg intimnog partnera, bez obzira na to što nasilnik deli ili je delio jedno mesto stanovanja sa žrtvom u cilju narušavanja dostojanstva i držanja pod stalnom kontrolom i zavisnim položajem, lica nad kojima je izvršeno nasilje. Zbog značaja suočavanja sa ovom složenom pojavom, Kosovo je 2020. godine ustavnim amandmanom prihvatilo kao deo pravnog sistema zemlje Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, poznatu kao Istanbulska konvencija, koja se zasniva na četiri glavna stuba: prevencija, zaštita, krivično gonjenje i koordinisane politike.

U duhu ove konvencije, 2023. godine usvojen je Zakon o prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja (Zakon br. 08/L-185 od 21. septembra 2023. godine), sa ciljem sprečavanja i tretiranja nasilja nad ženama, nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, radi zaštite i doprinosa eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, promovisanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena, kao i izgradnje neophodnih mehanizama za obezbeđivanje podrška žrtvama svih oblika nasilja regulisanih ovim zakonom.

U okviru modula „nasilje u porodici“ biće razrađeno značenje i definicija nasilja u porodici, nasilja nad ženama, rodno zasnovanog nasilja nad ženama, političkog uznemiravanja, političkog nasilja, psihičkog nasilja, ekonomskog nasilja, stalne kontrole, seksualnog uznemiravanja putem interneta, sindrom zlostavljane osobe i definicija stranaka i zastupnika za zaštitu interesa žrtava.

U sadržaju ovog modula i tokom obuke biće predviđeno da se polaznici informišu o temama koje se tiču istrage, krivičnog gonjenja, presude i kaznene politike, u vezi sa krivičnim delom nasilja u porodici i Zakonom br. 08/L-185., razumevanje subjekata koji imaju pravo pokretanja postupka za izricanje zaštitnih mera, zaštitnih mera po osnovu nasilja u porodici, nasilja nad ženama i drugih oblika nasilja regulisanih ovim zakonom, postupak razmatranja zahteva za redovni zaštitni nalog i postupak za razmatranje zahteva za izdavanje naloga za hitnu zaštitu.

Značaj ovog modula je u razumevanju elemenata krivičnog dela nasilja u porodici i slučajeva kada su u porodičnom odnosu učinjena druga krivična dela definisana krivičnim zakonom, koja se prema Krivičnom zakoniku smatraju otežavajućim okolnostima.

Takođe, tužioci ostvaruju jedinstven standard krivične istrage i gonjenja, kako u pogledu preduzimanja procesnih i istražnih radnji, tako i u pogledu ocene i analize ličnih i materijalnih dokaza, činjeničnih tvrdnji i pravne kvalifikacije.

Trajanje: 2 sesije obuke (6 sati obuke)

9.5.5 Zaštita od diskriminacije

Modul „Zaštita od diskriminacije“ je koncipiran tako da obuhvata savremeni tretman načela i postupaka za sprečavanje i borbu protiv diskriminacije po osnovu nacionalnosti ili pripadnosti bilo kojoj zajednici, društvenom ili nacionalnom poreklu, rasi, etničkoj pripadnosti, boji kože, rođenju, poreklo, pol, rodni identitet, seksualna orijentacija, jezik, državljanstvo, verska uverenja, politička opredeljenja, političko mišljenje ili druga mišljenja, društveni ili lični status, godine, porodični ili bračni status, trudnoća, materinstvo, materijalno stanje, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko nasleđe ili bilo koji drugi osnov, u cilju primene načela jednakog tretmana. S obzirom da se povećava broj predmeta pokrenutih u sudu po osnovu zaštite od diskriminacije, to opredeljuje potrebu da se ovaj modul uvrsti u nastavni plan početnog programa za novoimenovane tužioce. Modul sadrži najbitnija pitanja o osnovama i oblicima ispoljavanja diskriminacije, vidovima nejednakog tretmana, obavezama javnih institucija u prevenciji i postupanju u slučajevima protiv diskriminacije, kao i postupcima, rokovima i odlučivanju od strane sud za postupanje po tužbama po osnovu diskriminacije. Ovaj modul je osmišljen da predstavi na koji način odredbe Zakona protiv diskriminacije (ZPD) treba da se primenjuju u praksi, kroz razmatranje praktičnih slučajeva, koji se oslanjaju na sudsku praksu domaćih sudova i ESLJP, na osnovu tumačenja Član 14. EKLJP, za zaštitu od diskriminacije. Modul „Zaštita od diskriminacije“ predstavljen je stalnim pozivanjem na izazove jedinstvene primene Zakona o zaštiti od diskriminacije, kao garancije zakonitosti procesa za prava stranaka i njihove zaštite od diskriminatornih radnji. Ovaj modul je izrađen da se odvija u interaktivnom okruženju diskusija i praktičnih vežbi. Modul će se baviti: Osnovama i oblicima ispoljavanja diskriminacije prema ZPD, Vrste nejednakog tretmana, Odgovornosti institucija Republike Kosovo, Pristup Instituciji Ombudsmana i postupak pred njim, Postupak pred sudom, Rokovi, Teret dokaza, Ispitivanje činjenica od strane suda u vezi sa dokazivanjem diskriminacije, vrste odluka i pravnih lekova, Naknada štete zbog diskriminacije u radnom odnosu, Materijalni zakon za zabranu diskriminacije, Međunarodni instrumenti koji se primenjuju na Kosovu prema Ustavu Republike Kosovo, Tumačenje člana 14. EKLJP od strane ESLJP, praksa ESLJP koja se primenjuje prema članu 53. Ustava Republike Kosovo.

Trajanje: 2 sesije obuke (6 sati obuke).

10. Zaključak

Ovaj program obuke odražava potrebe za obukom novoimenovanih tužilaca i očekivanja institucija pravosudnog i tužilačkog sistema u pripremi i razvoju profesionalnih, etičkih i praktičnih veština, sa ciljem da na kraju ovi korisnici budu spremni za obavljanje potpune funkcije tužioca na profesionalan, nezavisan i efikasan način.

Struktura programa, moduli obuke i praktične obuke, odražavaju navedene ciljeve AP za razvoj kompetencija, oslanjajući se na zakonom definisano trajanje obuke i uzimajući u obzir pripremljenost i dosadašnje profesionalno iskustvo korisnika koji već su prošli sve faze testiranja i procene profesionalnih kompetencija od strane Tužilačkog saveta Kosova, odnosno relevantnih komisija.

